

Ma prof. E. Husele
13. XI 39
Diplomiring
rahuldus
25. XI. 39.
3 juunil

E. V.
TARTU ÜLIKOLE
DIPLOMIRINGI
11 nov. 1939
№ 538
TANTU

Diplomiringi
Vallaslapp.

Madis Levandi
stud. jur.

Matr. 10558

~~A~~ [744]

Tartus, 1939
Lõpetanud 8 XII 39
See lõpetus
Eigo -

Pisukord

I Üldseletus

II Vallaslapse isa

III Vallaslapse tunnustamine

IV Vallaslapse õigused ja lapse
üldalpidamise kohustused

V Riigikohtu seletusi

VI Kokkuvõte / Resümee /

I Üldseletus

Vallaslapses loetakse laps, kes on si-
gitatud teine teisega seaduslikus abi-
elus mitte olevate mehe ja naise va-
hel.

Proegusaja seadusandlusis on väljas-
pool abielu sündinud lapse õigusliku
seisukorra parandamine üks aktuaal-
seimaid küsimusi.

Peaaegu igas kultuurriigis on vii-
mase paari kümne aasta jooksul
seda küsimust üht- või teistviisi
revideritud, mitmel maal aga on
vastavad reformid teoksil. Kui
enne maailmasõda seda küsimust
püüti teatud määral ignoreerida
ja ainult nii palju lahendada,
kui võrd see olude sunnil para-
tamatu oli, sündis põhjalik

murrang selles küsimuses maailmasõ-
jale järgneval ajajärgul. Rahvad
ja valitsejad olid maailmasõja taga-
järgel sunnitud endisi väärtusi
ümber hindama ja hoolitsema
järgel tuleva põlve korraliku kas-
vatuse eest. Ka valluslapse seisu-
kord sündis seaduseandjat tööle,
et neile lastele, kelle sündimus ras-
kete ja segaste aegade tõttu oli
suurenenud, kindlustada väärilist
kasvatust ja ülalpidamist, et vä-
hendada nende suremist ja või-
maldada neile võimalust mööda
sama sisu korda, kui abi elus
sündinud lastele.

Riik on huvitatud, et kõik ta
kasvavad kodanikud kasvatata-
se korralikult, et nende tervis,
haridus ja moraal ei oleks häda-
ohus. Ta ei või jääda külma-

vereliseks pealtvaatajaks, kui tuhand-
 ded ta noored kodanikud on jäänud
 abitusse seisukorda, kus nad
 surevad, või korratu kasvatus ja
 halbade olude mõjul saavad kur-
 jategijaks või muuks ühiskonna
 langemud elemendiks

Kui leidub vanemaid, kes ei
 taha vabatahtlikult täita kohu-
 seid, mis loodus vanematele pan-
 nud s.o. lapsi kasvatada ja nen-
 de eest hoolt pidada, kuni laps
 on saanud täiskasvanud koda-
 rikuks, siis on riiklik võim
 kohustatud vahele astuma abi-
 tute laste kaitseks.

See juures peab riiklik võim
 eeskätt lähtuma lapse huvidest.
 Vallalapse saatust ongi selle-
 pärast tänini nii ebamugav
 ja alandav, et seaduse andja

on tema äigusliku seisukorra kindlustamisel silmas pidanud rohkem kõiksugu muud küsimusi, kui vallaslapse enese huve. Ka on vallaslapse ema kaugemas kui ka lähemas minevikus seatud kaunis halva valgusse, seltskonna põlguse ja moosali piinasse. See seisukord ja vaade pole veelgi lakunud.

Teame ju Eesti ajalooost, kuidas lapsega tüdrukud vanasti seati kirikus mitu püüapäeva järjestikku teiste ette kõrgepõrandale häbi-pinki istuma. kõikidele häbiks ja alanduse piinaks. Korduval eksimuse juhtudel ja vastsündinu surmamisel isegi käsi pakku kirikusse käigu juures. Sageli olid

laste isaks väljaspool abi elu
 mõisa valitsejad ja parunid ise.
 Kui leidis julgust tüdrukul
 avalikult tunnistada, et ta
 lapse isa on see ja see mõisa
 saks, siis selle trahviks anti
 veel kiriku esisel õul kõikide
 nähes posti küljes vitsu, et ta
 julges sarnast „häbemata va-
 let“ tunnistada.

Sarnane olukord esines val-
 davalt ka teistes maades. Loo-
 mulik, et sarnase vaate ja
 teoviisi juures vallaslaps ja
 ta ema sattusid kõige vi-
 letsamasse seisukorda.

Ka vanast Raomast teame,
 et sääl vulgus concepti ei
 omanud mingid inimvääri-
 lisi õigusi. Vallaslapse ja-ema

äiguslik seisund paranes mil alatus 1864 a. mil B&S maksusel.

Meil Eestis on vallaslapse saatuse edaspidine äiglasem korraldamine praegusel moorendil käsil. See küsimus omab suurt tähtsust, eriti kui arvesse võtta, et väljaspool abi elu sünnib Eestis mitu tuhat last, umbes 10,8%. Kui võrt vilets ja eba-moraalne on nende laste seisukord selgub juba sellest et neid esimesel eluaastal peaaegu 1/4 sureb, et nende surevuse % on pea pool kõrgem, kui abielus sündinuil.

Peale selle tuleb veel arvesse võtta, et palju neid lapsi hukatakse enne sündimist

abortide läbi, või hukkavad neid emad hääki ja selle viletsuse hirmul, millesse nad lapse sünnitamise korral satuksid. Üldse on meil aastas aborte ligi 9000, millest suur osa langeb vallasemaadele.

Kui aga tähele panna, kui võrd vähe meie rahva arv kasvab, kuna oleme terves Euroopas ain-said maid, kus rahvaarvu juur-de kasv on minimaalne, siis oleks juba puht riiklikult seisukohalt andeksandmatu hoolimatus, kui meie sajad lapsed laseme aastas surra, kui seda suuremist mõistli-ku seadusandluse abil võimalik oleks tunduvalt vähendada. Oma majandusliku kehvuse juures ei suudaks meie kuigi palju lapsi ja nende emasid ühiskond-

likule hoolekandele võtta; ongi vaes-
laste ja emade varju paiku meil kau-
nis palju. Seega paratamatu vaja-
dus vallaslaste ja nende emade-isa-
de saatuse kohustuse reguleerimine
seadus-andluse teel.

Kõik abinõud, mis laste suremust
aitaksid vähendada ja kõigi las-
te saatust kindlustaksid, vaata-
mata nende sündimisele, peaksid
igal riiklikult mõtlejal kodani-
kul pühad olema, neid peaks ka
tähele panema tsiviilkoodeksi loo-
ja, sest omne jus hominum cau-
sa constitutum est.

II Vallaslapse isa.

Vallaslapse põlvnemist emast tõestab sündimine; põlvnemine isast tehakse kindlaks isa enese tunnustamisega või kohtu otsusega¹⁾ Vallaslapse saatuse ja seisukorra kindlustamiseks on tähtis isa kindlaks tegemine. On kord laps sündinud, ja tema sündimist pole saadud ära hoida mingi suguste normidega või sanktsioonidega, siis järgneb sellest faktist ka kohustus vanematele oma lapse eest hoolt kanda. Vallaslapse sünd iseenesest ei ole moraali vastane tegu, kuid moraali hävitab see, kui isa oma lapse ja tema ema hooldusse jätab ja seadus selleks korratule isale takistusi ei tee.

¹⁾ BES § 165

Vanemal ajal olid isad vastutusest täiesti vabad. Uuemad seadusandlused on selles küsimuses asunud kindlamale seisukohale: vallaslapse isa ei pääse oma kohustustest.

Oma majandusliku kehvuse juures ei suudaks meie kuigi palju lapsi ja nende emasid ühiskondlikule hoolle kandele võtta. On juba nüüdki hoolkande kulud riigile ja omavalitsusele kaunis koormavad. Isa kindlaks tegemata ja kohustuste täitmisele kutsumata jätmise seaduse poolt mõjub ka üldisele kõlblusele korralikus riigis laostavalt.

Lähtudes seisukohast, et vallaslapse saatuse kindlustamisest ja eriti tema vanemate kindlaks tegemisest on huvitatud terve riik, mille pärast neid asju ei saa

vaadata harilikult tsiviilõiguse seisukohalt, kus riiklik võim ja kohus on indifferentse pealtvaatajad ja kus tõenduste kogumine ja oma huvide kaitsmine on täielikult poolte asi.

Siin on kaalul sedavõrt üldsuse huvidega seotud küsimused, et kohtul võimalus peab olema tõendusi koguda ka omal algatusel, peasi et tõde saaks selgitatud.

Vaieldava emasuse küsimus kerkitab harva üles, see võib siis esile tulla, kui lapsed on vahetusse läinud / suurtes sünnitushaiglates / või kui ema on maha jätnud oma lapse või kui keeldub teda mõnesugusel põhjusil omaks tunnustamast. Vaieldava isasuse küsimus aga esineb sageda-

mini. Siin on vaja isa kindlaks määrata vallasemade alimentide nõudmise puhul. Väljaspool abielu sündinud lapse seaduslikkuse üle võib vaidlust tõsta iga huvitatud isik¹⁾ Kohtu otsusega loetakse Eestis vallaslapse isaks see, kelle kohta on tõestatud, et ta lapse emaga sigitamise ajajärgul s. t. 182 päeva pärast abiellumist või 10 kuud / 302 p. / pärast abielu lõpetamist enne lapse sündimist on olnud intiimses vahekorras²⁾ Kehtiv BES § 165 ja vastav Ts. s. eelnõu § 392 on saanud järgmise väljenduse. „Kohtu otsusega loetakse mitte abielulise lapse isaks see, kelle kohta on tõendatud, et tema on lapse emaga sigitamise ajal

¹⁾ Motiivid, Sjustrjumov lhn 312 Russk. gr. pravo

²⁾ BES § 165 ja Ts. s. eeln. §§ 355-385

suguliselt kokku elanud, kus juures ei ole tõendatud olud, mis õigustavad tösist kahtlust, kas ta on lapse looduslik isa." Kui aga mees suudab tõestada, et tema eostamise ajal polnud sigitusvõimeline või päevade arv ei vasta 182 ja 302, siis vabaneb.

B&S § 165 suurimaks piuduks on aga n.n. exceptio plurium concumbentiumi põhimõte, mille järgi kriitilisel ajajärgul lapse emaga suguliselt kokku-elanud mees vabaneb lapse ülalpidamise kohustusest, kui ta suudab tõestada, et lapse ema samal ajajärgul oli sugulisel läbikäimises veel mõne teise mehega.

Selle exceptio tõttu jääb lapse isa kindlaks tegemata ja lapse elatuskulud jäävad kanda

lapse emale, või selle kehvuse puhul langevad riigi ja omavalitsuse kanda. See exceptio on juriidilisest küljest suuri vaidlusi tekitanud ja seadusandlused lahendavad seda mitmeti. Saksa BzB on see exceptio sees. See exceptio on olemas ka Schweitsi tsiviilkoodeksis, kus öeldakse et isasuse eeldus langeb ära, kui ilmsiks tulevad asja olud, mis lubavad tõsiselt kostja isaks olemises kahelda" Naagu teada avatakse nende kaheldavate asjaolude hulka ka suguline ühendus kriitilisel ajajärgul mitme mehega, kuid peale selle kuuluvad siia veel mitmed teised vastuvaidlused. Nii et Schweitsi seadusvallasisa vastu vaidlemisi võimalusi lubab palju laiemas ulatuses

kui isegi meie vananenud B E S, Seda exceptio't ei tunnud Austria 1811.a. tsiv. seadus, samuti ei lubanud seda üksikute Saksa Schweitsi osariikide seadused kuni tsiv. õiguse ühtlustamiseni. Exceptio plurium kui nõude väieldamise abinõu on keelatud Rootsis, kus isaks tunnistamise nõue loetakse tõestatuks, kui on kindlaks tehtud, et kostjal ajal millal laps võis olla sigitunud, lapse emaga ühenduses oli¹⁾ tsjaku et emal samal ajal suguline läbikäimine oli mitme-mehega, ei avalda nõudele mõju ja selline vaidlus jäetakse tähele panemata ainult siis, kui kostja kindlaks teeb, et laps tema sugulisest ühendusest selle emaga sündida ei võinud, lükatakse nõue, kui alu-

1) Rootsi tsiv. 1. 1917a § 26

seta tagasi. Selle vaidluse aluseks võib olla kostja impotentsus, või asjaolu, et ema juba siis rase oli kui ta kostjaga kokku elas, või et laps ema rassiliste omaduste poolest ei võinud kostjast süündida.

Samma põhi mõte on vastu väetud ka Soome 1922. a. ts. seaduses¹⁾

Taani ja Norra seadus kui ka mõned vanemad koodeksid, kui ka Nõukogude Vene seadus 1926. a. asuvad seisukohal, et sel korral, kui mitme mehe vastutamise küsimus tekib, kõik need mehed peavad solidaarselt lapse ülalpidamise kulude maksmist kandma. Täht., need koodeksid ei eita *exceptio pluriumi*, kuid ei vabasta selle läbi veel kostjat ülalpidamise kulude kandmisest, vaid laiendavad need kohus-

¹⁾ Soome ts. s. § 24, 1922. 27. VII

tused ka teiste osaliste peale. Ka L^äti Tsiv. s. järgi on exceptio plurium lubatarⁿ. Ollakse exceptio pl. poolt ja vastu. Pooldajad toonitavad et ei saavat üldse ülalpidamist anda lapsele, kelle ema on liiderlik. Päälegi olevat see tarvilik, et leida ka teiste seast isa, kui üks kostja ei osutu õigeks. Ka võivad ema nõuet tagasi lükata, kes ise esineb muste "vägistajana". Peisalt üldse ei taheta exceptio pluriumi lubada, sest see võib väga hädaohtlikuks saada ühiskonna moraalile ja rahva õiglustundele just sellega, et ta meelitab mehi hoolitsema selle eest, et naine ühendusse astuks veel teistega, ning et sellist ühendust tõestada, siis ei põlata ühtegi abinõu. Exceptio plurium edendab kergemeelust

egoismi, hävitab moraali, tekitab vale
 tunnistajaid - ja juba seepärast ei
 peaks tema moodsa seadusandluses
 enam poolehoidmist leidma. Peale
 selle teab mees, kui ta naisega sugu-
 lisse ühendusse astub, väga hästi
 et selle tagajärjeks võib olla lapse
 sünd. Järelikult peab ta sellest
 tekkinud tagajärgede eest vastutama,
 sest volentia non fit iniuria. Raatri
 ja Soome seadused teevad hästi, kui
 nad seda kahtlast abinõu kostjal
 ei luba tarvitada.
 Vallalapse isa kindlaks tegemise üle
 seletab Riigikohus järgmist¹⁾: BES §165
 põhimõtte järgi loetakse väljaspool
 abielulist vahkorda sündinud lapse
 isaks meest, kes ise tunnistab, et
 laps temast sündinud, või kelle
 kohta tõestatakse, et ta on kriitili-

1) Rph. T. t. nr. 313 - 1930

sel ajajärgul olnud sugulises ühenduses
 lapse emaga. Kuna aga suguline vah-
 kord kuulub inimelu intiimsemate
 momentide hulka, mida asjaosalised loo-
 musunnil häänevad ja kõvaliste isi-
 kute eest püüavad varjata, siis toi-
 mub suguline akt harilikult pealt
 nägijateta, väga arvatud harukordsed
 juhud. Seejärel oleks sugulist akti
 kui säärasest tunnistajate läbi peaaegu
 võimatu kindlaks teha. Kuid sugu-
 list läbikäimist võib kohus eeldada
 kui on kõigi asjaolude kvantitatiiv-
 hinnangul ja läbi kaalumisel sel-
 gunud, et teatud meesterahva ning
 naisterahva vahel oli sedavõrt
 intiimne ning välised tingimused, mil-
 listes nad asusid mõnel kontseptsiooni
 ajajärku kuuluval silmapilgul
 elid säärasel, et nende vahel sugu-
 line ühendus aset võis leida. On.

hageja suutnud tõestada, et lapse isa ja kostja kriitilisel ajajärgul olid säärases vahetavas, et lapse eostamine nende vahel oli võimalik, siis on hageja emalt poolt täitnud selle tõestamise kohustuse, mis F. k. S § 81 tema peale pani, sest kuna loodus isaks olemist varjab, siis ei saa üialgi isasuse /paternitas/ fakti tõestada sada-võrt vastuvaidlematult kui näit. emast süündimist, vaid B&S § 168 järgi kohus võib kõiki asjaolusid arvesse võttes isaks tunnistada mehe, kelle kohta on tõestatud, et ta teatud asjaolude olemasolul võis last eostada."

Nagu sellest Riigikohtu seletusest nähtub võib kohus naise andmeil tõendada, et mainitud mees hulga suast on lapse isa, olguigi et ta /emal/

estamise ajal elas mitme mehega kokku. Emamise ja isasuse kindlaks tegemiseks kasutatakse uuemal ajal vanemate ja laste vereproove. Veregrupid on leidnud kasutamist kohtu alal nii tsiviil, kui ka kriminaal protsessis. Tsiviil ajas peamiselt alimentide protsessides, väieldava isasuse puhul.

Peatavasti alluvad neli veregruppi /tüüpi/ O, A, B ja AB kindlatele pärilikkus reeglitele. Siin tarvitatakse harilikult Hirsfeldi ja Bernsteini teooriaid ja katsete tulemusi

Arvestades pärilikkust, võime, teades vanemate veregruppe, ette öelda millised grupid /tüübid/ võivad esineda nende lastel. Samuti, võime, teades laste gruppe, öelda, millised grupid võivad esineda nende vane-

mail. Väi aga teades lapse ja ema gruppi võib öelda, millist gruppi võib eodata isal, ning teatarail juhtudel milline grupp temal esineda ei saa" Vereproove ei ole siiski täiesti kindel ja kõrvale kaldumised on võimalikud kui ühtub vallaslapse ema ja isa veregrupp, siis võib isa käesoleval juhtumil tõenäosena esineda, kuid sama veregrupp võib olla ka teistel meestel exceptio pluriumi korral. Kuid kui veregrupp erineb isal ja lapsel, siis on tõenäoselt vastus negatiivne, et käesoleval juhul kahe-ahene |isa| isaks olla ei saa.

Vallaslapse isa kindlaks tegemisel vereproovi abil exceptio pluriumi vaide korral Riigikohus on selles asjas järgmist seletanud? BES § 165 järgi loetakse vallaslapse isaks seda,

1) Prof. G. Ruoms "Õigus" 1933

2) R.k.h. T. t. nr 1012 - 1931

kes ennast ise selleks on tunnis-
 tanud või kelle kohta kohtus on kind-
 laks teatud, et ta on lapse emaga
 sugulises ühenduses olnud mitte varem
 kui 10 kuud ja mitte hiljem kui 182 p.
 enne lapse sündimist. Ta vabaneb
 aga isa kohustust, kui tõestab, et
 lapse ema samal ajajärgul on
 suguliselt läbi käinud ka teiste
 isikutega. Järgelikult seesugusel
 korral kui eritatud on kostja poolt
 ning tõendatud *exceptio plurium
 concumbinatus*, vabaneb kostja isa
 kohustistest ainult kahtluse tõttu, et
 teadmata on, kes mitmest isikust tõe-
 liselt on lapse isa. Kuid sellest
 veel ei järgne et lapse ema ei võiks
 seda kahtlust kõrvaldada igasuguste
 TK S^{es} lubatud tõestus vahenditega
 ja nende abil selgitada, et nimelt
 kostja ja mitte keegi teine on tema

lapse isa.

"Käesolevas asjas tahtis nõudja seda kindlaks teha kostja ja lapse vereproovide uurimise teel asjatundjate arstide ja peale selle ekspertide abil selgitada lapse sarnasust kostjaga. Neil põhjusil, ning kuna kostja oli nõus vereproovide uurimisega, polnud rahukogul seaduslikku põhjust keelduda palutud ekspertide teinimisest ettekaändel, nagu keelaks BE S § 165, "pärapiltide ja vereproovi järgi otsustada, kas kostja on lapse isa või mitte" sest otsustada, kas ekspertiisi tulemustega on tõestatud teatud asja olemine või mitte, võib kohus alles peale ekspertiisi teimepanekut ja asjatundjate arvamuse ära kuulamist; keelduga aga isasuse selgitamiseks asjatundjate abil, vastupidi rahukogu arvamisele, BE S § 165 määruses ei sisaldu

Vallalapse protsessides isa kahtluse korral siiski on võimalik kindlaks teha isasust usutavate tõendite, tunnistajate ja andmete varal. Et aga siiski võivad ette tulla vale andmed ja tunnistajate vale tõendid, kui asi jäetakse täiesti poolte eneste asjaks, siis on otstarbekohane, et vallaslaste protsessides eestis maksma pandaks samuti reeglid, nagu „abiellu-asjade kohu pidamise kord“¹⁾ ette näeb, et kohus võib nõuda igas asja olekus poolte isiklikku etteilmumist ning poolte poolt esitatud tõendustest rippumata oma näengu järgi asja kohta tõendusi koguda vastavalt vallaslaste kohta. Kohandatud reeglid leiduvad Soome ja Rootsi seadustes²⁾. Eriti kaugele on selles suhtes läinud Norra 1919.a.

1) RS 1923 - 23/24

2) Rootsi § 29 Soome § 23

seadus, mille järgi lapse ema on
 ilmtingimata kohustatud juba 3 kuud
 enne arvatarat lapse sündimist arstile
 või ämmaemandale teatama, kes
 on lapse isa. Arst või ämmaemand
 on kohustatud kõik teatud lapse
 võimaliku sündimisaja ja isa koh-
 ta teatama erilisele ametnikule n.n.
 alimentide kuppjale. Viimane saa-
 dab kõik andmed oma ülemusele,
 prefektile, kes läkitab märgukirja
 sellele, kes on näidatud isana. Isa
 vaide korral protsessides kohus valvas
 ameti poolt asja täieliku selgita-
 mise järgi ja võib asja arutuse
 edasi lükata ning uusi seletusi
 ja tõendusid oma näengu järgi
 nõutada. Kuna isako tunnistamine
 nõuab poolte intiimelu selgitamist
 mille kohta sagedasti ainukesed
 tunnistajad võivad olla poolte

sugulased, siis oleks täiesti loomulik ja
 tõe selgitamise huvides, et kohus võiks
 tunnistajatena poolte sugulasi ka taan-
 damisel üle kuulata, nagu see
 teimubki abielulahutuse asjus ja
 Ts. kp. § 1345^e järgi lahuelarati abika-
 sade asjus. Nüüdama Taani seadus
 käsib kohut ex officio inkvisitsiooni
 protsessi põhimõtteil teostada, et lapse
 vanemaid kindlaks teha. On aga
 lapse isa ning ema vältavalt ela-
 nud kõigi nähes vabas abielus
 /konkubinaat/ siis peaks loetama
 laps seni isast sündinuks, kuni
 väimane pole vastu pidist tõenda-
 nud.

Hagi vallalapse isa kindlaks
 tegemiseks peab olema tõestatud
 hiljemalt enne 2 aast. möödumist
 arvatud lapse sündimisest, välja-
 arvatud juhud, kus mõjuvad põhju-

sed õigustavad ka hilisemat lagi tõstmist. Lagi võib tõsta enne lapse sündimist, kuid seda ei või otsustada enne sündimist"

See lühendud tähtaeg 2a. on tarvilik kõige peält lapse huves, millega kindlustatakse tema ülalpidamine ja tõenduste muretsemine muu-
laks aega mööda võimatuks, ka võib sagedasti märgata, et vallas-
emad lootes, et mees nendega rai-
tub, protsessi tõstmist edasi lükka-
vad ja sellega oma laste saatus
kaalule panevad. See tähtaeg kat-
kestuks loomulikult siis, kui isa
ning ema pärast lapse sündimist
on vabas abielus elanud, kui isa
on ennast vabatahtlikult tunnis-
tanud ja elalist andnud

Siin tuleb kõiki abinõue
tarvitada, et tõde saaks selgitud.

Ügatahes kohtul tuleb *ex officio* inkviziitsiooni protsessi põhimõttele teostada, et lapse vanemaid kindlaks teha.

III Vallaslapse tunnustamine

Uue instituudina näib Ts.s. eeln. ette vallaslapse tunnustamist tema loodusliku isa poolt.

Rooma õiguse järgi päris vallaslapsi [*ulgo concepti*], kelle isa oli teadmata, polnud kuidagi võimalik seadustada.

BES^{es} ja ka teistes seadustes on võimalik muuta vallaslast abieluliseks lapse omaks tunnustamise kaudu, mida nimetatakse lapse legitimeerimiseks ehk seadustamiseks.

Juba Rooma õiguses tundis selt alalt kaht moodust: 1) *Per subsequens matrimonium* - laps seadustatakse

vanemate järgneva abielu kaudu ja
 2) per rescriptum printsipis. Vene ajal
 võis ka keiser legitimeerida, millel
 oli tähtsus siis, kui pooled ei saanud
 abielluda takistuste tõttu, näit: läheda
 ne sugulus, surma järeltus või teine
 pool vaimliselt haige j.m.)

Üldiselt vallaslapse seadustamine
 abielus ühe vanema poolt võib sün-
 dida mõlemi abikaasa nõusolekul,
 välja arvatud juhtum, kui teine va-
 nem on kauaaegselt parandama-
 ta raskes vaimlises seisukorras, või
 kui teine vanem on ilma tead-
 mata ära oleja, milline kohtu poolt
 tunnustatud. Vallaslapse seadus-
 tamisel on meil BSS palju es-
 kiju omandanud Rooma õigusest. 2)

1) Tjutjumov, Sp. up. cm 118

2) Tjutjumov Sp. up. cm 418

kehtiv BES tunneb seadustamist
 per subsequens matrimonium. Ts. s. eeln.
 § 406 lausub: kui pooled hiljem
 abielluvad, siis kantakse ka nende
 väljaspool abielu sündinud lapsed
 perekonna-seisu aktides nende nime-
 le ja lapsed emandavad seadusliku
 laste õigused ka isa suhtes.

Seaduslikuks tunnistatakse
 ka laps, kui tema vanemad olid
 kihlatud ja abiellumine osutus võima-
 tuks ühe kihlatu surma või abiel-
 lumis võime kaotamise tagajärjel¹⁾
 Nüüdama loetakse seaduslikkudeks
 lapsed, kes sünnivad tüdrukul, kes
 petetud sugulisele läbi käimisele
 lootusega teda kosida²⁾

Ysäärانىs aras ja nõudlik on
 ses suhtes Prantouse Code Civil, mille
 järgi kohtulik isaks tunnistamine

¹⁾ Ts. s. eeln. § 407

²⁾ BES § 148

on võimalik järgmisel 5 juhul¹⁾:

1) Kui isa on lapse ema ära viinud või tema vägistanud; 2) Kui isa oli ema sugulisele lähikäimisele meelitanud petlikkude ettekääntega või oma võimu kurgasti tarvitamisega, või töötas temaga abielluda või kihluda; 3) Kui esitatakse kiri kostjalt, kus see ennast selgesti lapse isaks tunnistanud; 4) Kui isa emaga sigituse ajajärgul elas avalikus vabaabielus; 5) Kui putatiivne isa on vabatahtlikult lapsele ülalpidamist andnud, teda kasvatanud, või selleks kulurid kandnud.

Ps. s. eeln. näeb veel vallaslapse tunnustamist tema loodusliku isa poolt, mis võib toimuda: 1) vasta-va avaldusega protokollimisega tunnustajate juures olekul perekonna

sisu ametniku juures 2) notariaalaktiga ja 3) viimase tahtavaldusega /s.o. - testamendiga/. Sellele tunnustamisele peab andma nõusoleku lapse ema, eestkostja või laps ise. Selle nõusoleku vajaduse juures on lähtatud lapse huvidest, nii näiteks võib juhtuda, et isa võib olla vaene ja selle tunnustamisega, kui laps on rikas, tekib lapsele alimentimise kohustus.¹⁾

Ts. s. eln. vallaslapse tunnustamise §-id soovivad palju kergendada lahendust ja aitavad seda segast ja valusast küsimusest kõrgeimast otstarbekohasemalt kohaldada.

IV Vallalapse õigused ja üldalpidamise kohustused.

Vallalapse seisund elus on olnud tihti halvemaid. Seda parte on mõjutanud nii moraalsed, kui ka majanduslikud tegurid. Kuid iga demokraatlik ja õiguslik riik püüab neid vältida.

Eesti Vabariigi põhiseaduses §9 lausub: Kõik kodanikud on seaduse ees võrdsed. Ei või alla sündimisest, usust, soost ega rahvusest sõltuvaid avalik õiguslikke eesõigusi ega õiguste kitsendusi. Sama normib kehtiv B&S §164, et väljaspool abielu sündimine ei või iseenesest mõjutada kuidagi lapse üldist õigusvõimet: seda ei tohi talle süüks panna, see ei või talle takistuseks olla ühiskondlikesse

ameteisse astumisel või seisusse vastu võtmisel. Edasi Seisuste kaotamise seadus¹⁾ tühistas need normid, mis talurahva seisusest vallaslapse alimentide suhtes seadsid halvemaalse tingimussisse kui teiste seisuste samu lapsi. Näiteks tühines selle läbi Liivimaa talur. s. § 948, mille järgi vallaslapsel alimente võis nõuda ainult 10a. saamiseni. Seega riigikodaniku ja radusandliku seisukohast on vallaslapse õiguslik seisund teistega võrdne.

Perekondlikust seisukohast vallaslaps omab isa suhtes, kes teda on seaduslikus kemas tunnistanud, abielulise lapse õigused, ning kohustused ning ta saab isa perekonna nime.²⁾ Kohtu otsusega

¹⁾ RS 1920 - 129/130

²⁾ Ts. o. eeln. § 396

vallaslaps emandab isa poolt seaduslikus korras tunnustatud lapse õigusliku seisundi, kui ema ja laps seda nõuavad ühes isa kindlakstegemise hädaga ja laps ole sigitatud süütega või ema üle võimu kurjasti tarvitamisega. Seda õigust ei saa aga laps /s.o. seadusl. korras tunnust. lapse õigusl. seisukorda, kes on sigitatu abielurikkumisega, kui see abielu pole lahutatud, või vere segamise süütega."

Selle § lõpposa tundub õiglustundele risti vastu käivana: järelikult, kui abielumes on vägistanud lapse ema, või tarvitanud tema üle kurjasti oma võimu, siis ei tohi sellisest suguliselt läbi käimisest sündinud laps nõuda, et talle antakse

1) Ps. s. eeln. § 397

seadusliku lapse õigused.

Kehtiva B.E.S. järgi omab vallaslaps oma ema ja selle sugulaste suhtes abielulise lapse õigusi ja saab ema perekonna nime.

Vallaslapse seisukena ja õiguse määramisel tema vanemate suhtes ning aluseks võttis üldtunnustatud põhimõtte, et laste ja vanemate vahelised suhted põhineb veresugulusel, ei peaks põhimõtteliselt seisukohalt vaadates takistusi alama vallaslapselle, anda samu õigusi ja kohustusi, kui on „seaduslikel“ lapsil. Paljud Euroopa riigid on seda teatavate reservatsioonidega teinud. Peaaegu täieliku üheõigluse vallaslapselle ühes abielulise lapsega oma isa suhtes annab Norra 1915a. 10. apr. seadus. Sellest järgneb, et juriidiliselt on täiesti võimalik vallas-

- lapse ja ta isa vahel, kui see kindlaks tehtud on, konstrueerida samu vahukordi, nagu on isa ja abielulise lapse vahel. Takistused peituvad aga mujal: need on iga sugused ajaloolised elaravannused ja asjaolu, et vallaslaste küsimust ei juleta või ei taheta otsustada sirgjooneliselt ning lähtudes lapse enese huvidest ja seisukohast

Kui suured rahvad on seotud oma ajalooliste elaravannustega, siis ei peaks meie noor rahvas sealt halba eesküju võtma, seda enam, et sealgi nende kaotamist nõutakse, ja et kogu kultuurilmas on märgata suunda ühtlustada vallaslapse seisukorda abielulise lapsega. Seda vallaslapse õiguselisest seisundist.

Ka majanduslisest küljest sea-

dusandlus kindlustab elu ja elu-
korda.

Vallaslaps on äigustatud isikult,
kes tunnustatud tema isaks", saa-
ma ülalpidamist seni, kuuri ise
süudab seda endale hankida. See
kohustus läheb isa surma korral üle
tema varandusele. Ei ole aga isal
varandust läheb vallaslapse ülal-
pidamise kohustus üle tema ema-
le, pärast tema surma aga vii-
mase sugulastele ülenemas juones.
Muidugi kannavad nad ülal pida-
mise kohustust nii palju, kui palju
pärandus osa tuli või tuleb lap-
sele.

Mis puutub vallaslaste kohustusse
oma isa-ema (vanemaid) teita,
siis Sinajsky arvab, et pole äigla-
ne kui äeldakse, et vallaslaps
pole äigustatud oma isa toitma

1) B.E.S § 165, 168, 169, 170;

Vastastikku alimentimise mõttes, kui isa - vanemad on oma kohustuse korralikult lapse vastu täitnud, siis peab ka laps isa abistama.

1) Взаимный алиментарный обязанности / 1)

Vallaslaps ei pea БЕС² järgi oma isa ülalpidama, olgu siis, kui ta on viimase poolt adopteeritud või kui ta vanemate hilisema abielu läbi on seadustatud.

Üldiselt elamis väärse ülalpidamise andmise kohustus vallaslapsel ei sünni üksnes isa varandusest vaid sünni arvestatakse ka ema seisukorraga ja jõukusega²⁾

Is. õiguse eeln. järele peetakse seisu ametnik, kes registreerib vallaslapse sündi, teatab sellest viivitamata kohalikele hoolekande kohtule, andes üles lapse ema nime

1) Sinajsky I j. lhk. 204.

2) Sinajsky I j. lhk. 202.

ja elukoha. Hoolekande kohus peab selgitama, kas lapse ülalpidamine isa toetusita on kindlustatud ja määrab tarbekorral lapsele hooldaja. Hooldaja on lapse esindajana õigustatud nõudma kohtulikult lapse isa kindlakstegemist ja isalt ülalpidamise raha lapsele, ta peab lapse ema aitama nõuga ning teoga." B&S on selles suhtes konservatiivsem ja initsiatiiv jääb ema enese hooliks.

Ts. s. eelnõu järel vallaslaps on õigustatud saama oma isalt ülalpidamist kuni 16 aastaks saamiseni, vastaralt isa ja ema vara riisule ja elujärgile, kuid nõnda et isa vähemalt samal määral võiks täita ülalpidamis kohust ka oma perekonna ja abieluliste laste vastu.²⁾

1) Ts. s. eeln. §§ 405, 579;

2) Ts. s. eeln. § 398;

kehtiv BES" näeb ette, et isa peab lapsele elatusraha maksma, kuni see ise ennast suudab toita millise eluaastani seda elatusraha tuleb maksta, seadus ei sisalda. See võimaldab kohtuile talitada oma arvanägemise ja lapse vanemate seisukoha kohaselt. Küsimus laste õigusest saada vanematelt ülalpidamist kuulub tähtsamate probleemide hulka trivüõiguses. Siin on BES jätnud avaramad võimalused alimentide nõudmise pikendamiseks, kui seda teeb Eelnõu. Seejärel tekib praktikas sageli küsimus: kas ulatub selline alimentaar-kohustus ainult nagu vallaslaste puhul /Eelnõu/ 16.a. või laste täisealiseks saamiseni ületab ta ka runda

täisealiruse piiri? Eel-Vene seaduses seletati, et see kohustus peab kestma selle ajani, kus lapsed muutuvad võimelisteks iseseisvalt tootma ja suutelised end ise ülal pidama, ehk selle ajani kui lapsed ei saa läbi ilma vanemate hooleta. Sarnane vaatekoht on võetud omaks ka L. - Euroopa seadusandluste poolt." Seega Eelnõu 16. a. vanus on liig piiratud ja erutub napiks ja pärast ülekohtuseks. Oletame näiteks, et isa on miljonär, siis võiks ta ka vallaslast edasi koolitada ja kasvatada kuni täisealiseks saamiseni nagu oma lapsi.

Vallaslapse ülalpidamise kulud [Eelnõu järel] kannavad isa ja ema vastavalt oma maksu võimele samas-
tel alustel, nagu abielulise kooselami

-se kuluud abikaasade vahel. Peale lapse isa ja ema kannavad neid ülalpidamiskulusid lapse muud sugulased üldisel alusel. Lapse ülalpidamise kohustus läheb üle ka isa pärijale, kuid viimane võib maksa ühekordselt summa, mis laps saaks sündesana alles abieluline". Lapse ülalpidamise kohustus lasub BES² järgi eskätt isa peal.²⁾

Kui aga isa vallaslast saovib elatise maksmise asemel võtta enese juure kasvatada /BES §172/ siis võib ta seda teha vastava Ts. hagi korras kohtule ja lapse emal pole enam õigust nõuda isalt lapse elatist.³⁾

Kui vallaslapse ema sõlmis vaeste laste kohtu hääks kütmitada lapse isaga kokkuleppe, et

1) Ts. A. uln. §§ 399, 400, 401

2) BES §§ 199, 200

3) Rnh. T. f. m. 429 - R. 1937

ta ise kannab lapse ülalpidamise
 kulud ja neid isalt ei nõuda, hiljem
 aga ei suuda last ülalpidada,
 kas on siis lapsel õigus nõuda
 elatist oma isalt? Sellele jaatava
 vastuse puhuks selitab Riigi kohus
 järgmist: BES § 168 põhjal lasub
 vallaslapse ülalpidamise kohustus
 eeskätt lapse isal. See kohustus
 tekib isaduse mõistest ja sellest
 isa loobuda ei või. Muudugi
 on võimalik et isa lapse ema-
 ga või eestkostjaga elatisraha
 suunuse, tasumisviisi jne. suhtes
 võib kokku leppida. On võimalik
 ja mõeldav ka selline
 kokku lepe, et ema teataras osas
 või täiesti võtab lapse ülalpidamis-
 kulud enda kanda üksi,
 kui tal sellers on majanduslikke

võimalusi. Kuid et see kokkulepe oleks kohuslik ka vallaslapsele, siis BBS §386 põhjal vajab kokkulepe tingimata vaestelaste kohtu osavõtte ja kinnitust. On aga vallaslapse ema vaestelaste kohtu teadmata ning kinnituseta sõlminud lapse isaga kokkuleppe, et ta jäädavalt loobub lapsele viimaselt nõudmast alimente ja laps sellise kokkuleppe tagajärjel jääb ülalpidamiseks, siis sellist moraali- ja seadusvastast kokkulepet seadus ei võta oma kaitse alla ja see ei või takistada vallaslast BBS §168 põhjal taotlema elatist oma isalt."

Alimentide maksmine on sunnustlik. Kindlaks tehtud vanemad ei pääse lapse ülalpidamise kohustusest. Suurem osa seadus andlusi

sob alimentide maksmise kohustuse
 lahutamatuks isaks tunnistamise
 küsimusega. Kuid on veel mõeldav
 puht formaaljuridiline kontseptsioon,
 kus alimentide maksmise küsi-
 mus eraldatakse isasuse /poternitas/
 probleemist, nii et lubatakse alimen-
 te nõuda mitmelt isikult (solidaar-
 selt), kui neil lapse eostamise aja-
 järgul oli suguline ühendus lap-
 se emaga ja kus nad väliste
 tunnuste järgi võivad lapse sündi-
 mises osalised olla ja kus nad
 sellepärast ühiselt peavad vastuta-
 ma, nagu see toimub analoogia
 järgi kahjutasu nõudmisel, mis tek-
 kinud mitme isiku süü läbi. Säärast
 vastutusviisi tundsid üksikud Saksa
 koodeksid, seda tunnistavad Itaali
 ja Norra seadustikud, seda nägi
 ette ka Nõuk. Nõu seadus kuni

1926.a. ka meil soovitati 10 a. tagasi vastavaid norme ja eesküju Norra seaduslikust üle võtta. See ette panek teaduslisest küljest siiski ei näi sobivat; kui alimene peab maksma tõeline isa, siis loodusseaduse järgi saab olla ikka ainult üks isa aga mitte mitu.

Seega on vallalapse elu majanduslikust küljest tulevase seadusandluse poolt enam vähem kindlustatud.

Tähtsaid soodustusi vallalapsele ja tema emale tei enesega kaasa "hoolekande seadus." See seadus pani maksma reegli, et väljaspool abiile sündinud lapse isa on kohustatud hoolitsema ka lapse ema eest 4 nädalat enne ja 6 kuud peale sünnitamist ja ühtlasi tasuma sünnituskulusid.

1) RT 1925 - 120/21;

Sama uudust sisaldab ka Läti ts. seadustik,¹⁾ mille põhjal mitte abielulise lapse isalt võidakse nõuda et ta 1) peab lapse ema ülal 4 näd. enne ja 8 näd. pärast sünnitamist ja 2) katab ühenduses raseduse- ja sünnitamisega tekkinud paratamatud kulud ja seda sõltumatult sellest, kas laps sündis elusalt või surnult. Uus eelnõu on aga meie Hoolikande seaduse vastavaid abistamise norme vähendanud. Isa on kohustatud tasuma emale sünnitamis kulud, samuti ülalpidamis kulud kahe nädala jooksul enne ja 6 nädala jooksul pärast sünnitamist, summas, nagu seda mõlemate varasise ja elujärgi kohaselt peetakse õiglaseks.²⁾

Sellest nähtub, et seadusandlused

1) Ch § 186;

2) Ts. s. eeln. § 404;

kui nad tahavad, et vallaslapsed
 ellu jääksid ja terweteks inimesteks
 kasvaksid, peavad tunnustama loode-
 se seadust, et lapse emal peab
 võimalus olema oma last rinna-
 ga teita ja et kõige paremini oma
 last esimesil elupäevil suudab
 hoida ema ise. Järgelikult lapse
 huvidest lähtudes, peab isa ema
 mõni kuu peale sünnitamist
 ülal pidama.

Kuna alimentide väjaraõuta-
 mine isalt tekitab tihti raskusi
 ja kostja aastate viisi oskab
 venitada ja kõiksugu konksudega
 kõvale peigelda, mille tagajär-
 jel vallaslaps ja ema raskesse
 seisukorda võivad sattuda, siis
 on Ri. kp. I. toodud muudatus,
 mis lubab eeltäitmisele lubatud
 otsuste kindlustust ja täitmist

kei otsusega on mõistetud kostjalt
hagejale perioodilisi makse (näit.
alimente). Praksis on nende kind-
lustamine lubatud 10a. maksude
kogusumma ulatuses. Näiteks
kei keu maks on kr. 10.- siis
sellise hagi kindlustamine võima-
lik 1200 kr. ulatuses.

Üldiselt kindlustatakse laste abi-
raha ja alimentide nõuded alati-
varandustest ja neid rahuldatak-
se võla nõude korral esma-
järjekorras. Seega omavad las-
te abiraha ja elatishaha nõuded
prioriteedi teiste es. Aegajalt
kohaldatud ja täiendatud nor-
me sel alal liame järgm:
/RT-88, 1932/ P.s.kp. S. § 973 märkus muu-
datakse ning pannakse maks-
ma järgm. redaktsioonis: Märkus
I p. 10 täh. Vallasvara kuulub

nõudja palvel arestimisele elatisra-
hade /alimentide/ haigekassa maksu-
de ja mitte rohkem kui ühe aas-
ta teenistuse või töötasu sisse nõud-
misel.

§ RT. 102 - 1936 / T. kp. 1. § 1215² täiendata-
se p. 8 / Ülejäänud summast rahul-
datakse nõudmised järgmises järje-
korras / laste elatusraha nõud-
mised, kuid mitte rohkem kui
kr. 25.- kuus ja kr. 150.- kogu sum-
mas iga üksiku lapse kohta.

§ 1087. täiend. p. 4 / võlgade eest
maha kustutusele ei kuulu / võlg-
nikule vastava seaduse alusel
makser laste abiraha.

ja § 1890 täiend p. 5¹ / Ülejäänud sum-
mast rahuld. nõudm. järgm. järje-
korras / Laste elatus raha nõudmi-
sed, kuid mitte rohkem kui kr. 25.-
kuus ja kr. 150.- kogu summas

iga üksiku lapse kohta.

Tehtis seaduse neid norme mak-
 ma pannud ja kohaldanud õigus-
 like korra nõudeile laste seisukohast
 ja vanemate suhtes, kes oma lap-
 si hooleksse jätavad ja neile
 tõrjuvad elatis raha maksmast.

Tegelik elu näitab, kui raske
 on praeguse korra juures süiski
 välja mõistatud alimene kätte saa-
 da. Kohtu täituril ei õnnestu
 tihti midagi sisse nõuda. Välis-
 mail, eriti P.-Ameerikas ja samu-
 ti Prantsusmaal ja Belgias, on
 selliste isade vastu, kes oma pe-
 konna maha jätavad ja neilt
 kohtulikult välja mõistatud alimen-
 te ei maksa kriminaal karistu-
 sed ette nähtud, mõistes tõrkujat
 isegi 2a. vangis. Tagajärg on,
 et suur osa karistatuid oma

kohustusi täidavad. Seda olu-
korda aitavad ka meil lähenda-
da lapse kasuks Kr. s. § 391 ja
"Töölaagri seadus", milliste alusel
sündkeras võimalik alimentide
sooritus.

Kr. s. § 391 2. lõige lausub järg-
miselt: Sama karistuse /s.o arestiga
mitte üle 6 kuu/ alla langeb ka
süüdlane, kes oma väljaspool
abielu sündinud lapsele 3 kuu
kestel ei andnud tsiviilkohtu otsu-
siga väjamoistatud elatist, kui tal
selleks oli võimalus.

II l. järgi tsiv. kohtu otsusega väjamoistatud elatise mitteandmine 3 k.
kestel oma väljaspool abielu sün-
dinud lapsele, kusjuures karista-
tavuse tingimuseks on elatise and-
mise võimalus.

Lg 2. täh. süüteo koosseisu suhtes

ei ole tähtis, kas süüalune teadis, et laps puudust kannata või mitte ja küsimus kas kaebaja vajab teetest või mitte ei kuulu üldse § 391 lg 2. teo koosseisu, vaid see on arvatud lahendatud tsiv. kohtu otsusega, millega elatusraha välja mõisteti. See tõttu ei vaja see küsimus üldse läbi vaatamist krimin. kohtu poolt. 3. k. tähtaja alguseks tuleb lugeda selle tsiv. kohtu otsuse seadusjõusse astumist, millega elatis on väljaspool abielu sündinud lapsele välja mõistatud, mitte aga täitelehe esitamist tsiv. kohtu otsusega välja mõistatud elatise nõudmiseks."

Krim. s. § 391 ette nähtud karistuse asemel võib kohus tööjõulisi süüdlasi mõista sundus-

1) Krim. s. § 391 ühes kommendaariga;

likult töölaagrisse paigutamisele
6 k. — 3 aastani!"

J. l. s. § 35 p. 1 põhjal arvatakse
75% töötasust töölaagris viibiva in-
ku isikule arvele. Sellest peetakse
kinni teidukulud. Ülejäänud osast
võib hoolalane tarvitada 15% oma
tarbeks, kuna ülejäänud summa
läheb puudust kannatava perekon-
na abistamiseks ja alimentideks.

V Riigikohtu seletusi.

Esineb tihti juhtumisi, kus
vallasema loobub enne aegult
alimentide nõudmisest isalt, seega
rikutakse lapse huvi ja ta võib
sattuda majandusliselt raskesse
sisukorda. Samaste äigustamata
juhtude vältimiseks seletab Riigikohtu
järgmist: J. B. S. § 168, 386

õiguslik tõlgendus. Vallaslaps ei või ilma vaestelaste kohtu nõusolekuta loobuda elatisraha nõudmisest lapse isalt. B&S § 168 põhjal lasub kohustus anda vallaslapsle tarvilikku raha ülalpidamiseks ja kasvatamiseks eeskätt lapse isal. Sellest kohustusest isa loobuda ei või. On võimalik, et isa lapse emaga või lapse eestkostjaga selle elatusraha suuruse, tasumisviisi jne. suhtes võib kokku leppida, kuid et see kokkulepe puudutab lapse huve ja saatusi, siis B&S § 386 põhjal vajab selline kokkulepe tingimata vaestelaste kohtu osavõttu ning kinnitust. Kui aga vallas lapse ema on sõlminud vaestelaste kohtu teadmata ning kinnitusetta lapse isaga kokku-

lepe, millega ta üldse loobub, lapsele alimentide nõudmisest lapse isalt ja laps seeläbi võib jääda hoopis abita ja ülalpidamiseta, siis säärane kokkulepe on ilmselt moraali ja seaduse vastane, mida seadus ei või oma kaitse alla võtta ja mis ei või takistada vallaslast oma eestkostja kaudu taotleda BBS § 168 kohaselt elatusraha oma isalt.

Sarnane kokkulepe on algukest peale tühine. See pärast on kõigiti õige ringkonna kohtu seisukoht, et kokkulepe lapse ema ja lapse isa vahel ei võinud takistada alaealise lapse eestkostjat taotlemast alimente sellele alaealisele tema isalt.¹⁾

II R.k. BBS §§ 168, 402 / õiguslik tõlgendus/

¹⁾ Rkh T. t. nr. 520 - R 1936 ;

Kas vallasema on õigustatud nõud-
ma oma lapse elatist raha nii
enda kui ka lapse nimel ja kas
ema loobumine alimentide nõud-
misest on kohustav lapsel?

Kaubaja ei pea õigeks rahuko-
gu väidat, nagu puuduks temal,
kui lapse esindajal õigus nõu-
da ülalpidamis raha sel põhju-
sel, et tema isiklikult on seotud
varem nõudnud ja andnud all-
kirja, et tema edaspidistest nõud-
mistest loobub, kusjuures rahu-
kogu seletab, et mõlemad nõu-
ded tuleb pidada ühtlasteks, sest
nad käivad ühe ja sama as-
ja kohta, olgugi et käesolevas
nõudes lüsa k. nimetab ennast
alaeolise emaks ja seaduslikuks
eestkostjaks, sest seda oli ta ka

esimese nõude ajal. Riigikohus leiab, et rahukogu seisukoht ei ole õige. Liisa K. võis tõepoolest oma nõudmistega esineda kahes instantsis: vallaslapse emana oma nimel nõuda kostjalt ülalpidamise raha oma lapsele ja käesalval juhul Liisa K. esinenud kui oma alavalise poja Mikkel K. „seaduslik esindaja“ ema lapse isa vastu. Tuleb kaaluda kas emalt antud alkiri loobumise üle on makser lapse kohta. Kui ta nõuda on teinud kui oma lapse eestkostja ja hooldaja, siis on see seadusvastane sest BSS § 402 põhjal ei või hooldaja sõlmida kokkuleppeid, mis ei ole kasulikud hoolealusele.”

III Kas vallaslapsele enesele on kohus-

lik kokkulepe, mis tema ema ja isa eneste vahel sõlmisid tema elatuskuldude üle ilma vaeste laste kohta asavõtuta?

BES § 168 põhjal lasub kohustus vallas lapsel anda tarvilikku ülalpidamist, kuni see ise seda suudab endale hankida, eeskätt lapse isal. See kohustus järgneb isaduse faktist ja sellest kohustusest isa üks külgselt loobuda ei või. Samuti ei saa olla vallas-lapsel sidur kokkulepe, mis tema isa ja ema oma vahel sõlmisid selleks, et vabastada isa tõplikult alimentide maksmisest, vaid kui laps on sellises olukorras, et tal pole ülalpidamist, siis BES § 168 põhjal on tal enesel õigus nõuda ülalpidamist isalt.

Muudugi on võimalik, et isa

võib lapse ülalpidamiseks perioodiliselt maksvate summade asemel tasuda ühekordselt vastava kapitali, kuid et lapse huvid selle juures oleksid kaitstud, siis BCS §§ 377, 386 ja 402 põhjal kokkulepe, millega korraldatakse vallaslapsel alimentide maksmist, on lapse suhtes kehtiv ja kohustuslik ainult siis, kui see on sõlmitud vaeste laste kohtu kaastegurusel. Vaeste laste kohtul on sejuures ülesandeks valvata, et lapse huvid oleks kindlustatud ja et makstud kapitali ei raisataks kergemeelselt vaid, et sellest jätkuks lapse kasvatamiseks ja ülalpidamiseks.

Kui ka ema loobus isalt nõudmast kohtuotsusega välja-

mõistetud alimente, ise aga last ei suuda ülalpidada, siis on selline kokkulepe ilmselt mraadi ja seaduse vastane. / B E S § § 2922, 3214 / See kokkulepe, millega lapse ema loobus isalt nõudmast lapse ülalpidamiseks mõistetud alimente ei või takistada lapse eest kostjat nõudmast isalt lapsele B E S § 168 põhjal alimente!)

Nagu neist Riigi kohtu vasta-vaist seletustist nähtub on sünnikehtivate normide alusel välja-mindud täiesti lapse huvidest, kindlustades vallaslapse ülalpi-damist. Kõik need Riigi kohtu seletused ja seaduse tõlgendused on hääks juhtnööriks kohtutele vallaslapse probleemi lahendamisel.

VI Resümee.

Võib äelda, et Eesti seadusandlus üldiselt on heatahtlik olnud väljaspool abielu sündinud lapse ja tema saatus vastu. Kuigi BES sel alal on konservatiivsem, siis uus Ts. s. seaduse toob sellesse tunduraid uuendusi.

Eesti tsiviil = koodeks vallaslapse küsimuses jälgib Lääne-Euroopa uusima seadusandluse kogemusi, kui ka senist seaduse andluse ja Põhiseadusega deklareeritud põhimõtete muunda Rohkesti eeskujul on võetud Skandinaavia seadust vallaslapse alal.

Eesti õigusteadlaste päevaldel on tsiviilõigusse ja vallaslapsesse puutuvaid küsimusi

mitmeti selgitatud ja tunnista-
tud otstarbe kohaseks muudusi
maksma panna kiirendatud kor-
ras novellidena. Nüüd vast langeb
see tarvidus ära, kuna tsiviil sead-
us tervikus on juba jõudnud
Riigi-olikogu komisjonidesse.

Siiski on tõusnud kriitika
seisu kohalt põhimõtted, et vallas-
lapse küsimuses lõpuliike otsuse-
juures vajavad veel õiglast ja rat-
sionaalset lahendust järgmised
asjastud: I Vallalapse üheõigus-
lus abielulise lapsega. See on meil
küll juriidilisest küljest seadus-
andlusega lahendatud, kuid õig-
lus tunde seisukohast oleks see üle-
kohtune perekonnas sündinud
laste ja abikaasade vastu. See
kõigutab tugevasti senini säilinud

perekonna piieteti ja kaas-
aus perekonna mote.

II Solidaarne vastutus alimentide
pühul. Uuemas seadusandluses
exceptio plurium ei vabasta meest
vastutusest. Kõige pealt on jurii-
diliselt küljest last kohustatud
ülal pidama isa. Kuid looduse-
seaduste järgi ei või ühel lapsel
mitu isa olla. Siin tuleb isas-
se mõiste ja alimentide maksmi-
ne teineteisest lahutada.

Kui exceptio plurium küll
kaob, kuid järel jääval lapsel tekib
siiski alaväärsuse tunne ja võib
tekkida veidi põlglikkustki oma
ema vastu, kui selgub, et ta mi-
lialist elu on elanud /solidaarse
vastutuse puhul/

Need vääratuse põhimõtted

ja raated kristalliseeruvad edaspidise seadusandluse äiglus parimas Kehtiv seadusandlus, enne Ts. õiguse eelnõu maksmapanekut on kaunis positiivses suunas lahendanud vallaslapse alimentimise ala ühes väljamoiste eeliseiga teiste võla nõueti suhtes.

Lõpp kokkuvõttes väime "äelda, et vallaslapsesse puuturati normide hüvesid täiendades ja mõnd nõrka kohta paralüüsisides, kaob pea Eesti demokraatlikust vabariigist "vallaslapse" mõiste.

Olgu veel mainida, et tugev sisemine kõlblus, tervendav positiivne ellusuhtumine olgu kasvaval rahval teviisiks, siis ei esi- ne loolevaid elukõrval hüppeid. Seadusandlus on vaid kindlakäeliselt abiks nõud juba paratamult esile kerkinud väärtähetä paralüüsimiseks.

Allikaid tarvitatud:

B&B.

Is. s. eelnõu

Ajak. "Õigust"

Is. kohtup. s.

Vastavaid R. F. numbriid

Põõlaagri seadust

Hoolikande seadust

Seaduste kommentaare.

J. Fjutrjumov; Graždanskoje pravo

V. Sinajsky, Osnovõ Russk. gražd. pravo